

„Ikki streika ella lockout, men meiri arbeiði“

er yvirskrifin á eini grein, sum lögtingsmaður, sakførari Edw. Mitens her fram í Føroyatíðindi av 12. mei.

Í hesi grein gongur hann fiskimennum og okkum arbeiðarum nóg so nær.

Táð eitt stríð er at enda halda vit tað gagna øllum at lata trættuna falla og frið vera partanna millum. Men eingin far sum sagt frið longri enn granin vil. Hóast vit helst vildu latið verið at komið aftur til streikustrið, ið staðið hefur, megu vit lata nokur orð falla **fyrí at rættleioa** ta í mongum fori óbeini framstilling, harra Mitens her fram av stríðnum.

Um fiskimanna streikuna vilja vit sjálvandi ikki siga stórvægis. Tó kunnu vit ikki lata vera at siga til harra Mitens, at tað kann ikki vera beint at heingja Siir-sjöld, sum eina ábyrgdarmann. Okkum kunnugt vóru um 1800 atkvødur fallnar fyrí verkfalli, meðan bert í fjórða hundrad var ímóti. Heldur er tað ikki beint, at lastamáðurin var hilt mest umráðandi. Siglingsslovi var í meiri muni eitt hovuðskravi. Men tað fingur fiskimenn ikki, heldur enn nakra aðra bólan um sáttmálan.

Kontantmálið hefur arbeiðaranna millum verið eitt hovuðskrav, men tá ið harra Mitens sigur, at arbeiðsgevararnir hava viljað gíngið við til hetta kravið, og merkir tað órimligt av arbeiðarumum at krevja lønina goldna ígjøgnum eitt útbetalingsarkantór, tá er hann á skeivari leið. Harra Mitens má vita, at í næstseinasta sáttmála, ið varð gjørdur millum arbeiðsgevaranar og arbeiðaranna á Tvøroyri, var skrásett, at arbeiðslønir skuldi ríndast kontant fyrí hvørja viku, **men at arbeiðsgevararnir ikki hildu hesa avgerð.** Lat tað vera harvið at undirstrika hetta. Vit vilja ikki átensla, hvussu sáttmálin dagliga varð brotin. Tað er afturi um bak — og lat tað liggja.

Arbeiðarumum var tað ikki nóg mikið at kontant lönndan einans stóð á pappirinum, men ikki varð praktiserað sum sáttmálin segði. Arbeiðararnir máttu tí taka sær um reiggj á annan hátt. Soleiðs kom kravið um útbetalingsarkantór. Harra Mitens nýstist ikki at kera seg um, at kantóríð hefur tikið friðheita frá hvørjum einstakum arbeiðara. Vit kunna ikki lata vera at hava ein illgruna um at henda kærarin ikki júst savar frá samkenslu við arbeiðararnar. Men hvussu nú tað er ella ikki við tí kann vera tað sama. Vit kunna upplýsa harra Mitens um at arbeiðararnir eru fegnir við at geva seg undir kantórins treytir — sum teir sjálvir einmælt hava álagt sær — **fyrí at gera stítt frið viðvíkjandi nýtsluni av teirra egna peningi.**

Tað er ikki heilt beint, tá ið harra Mitens vil heta tað ímóti, arbeiðarumum, at tann einstaki arbeiðarin ikki hefur loyvi at koma til sættis við arbeiðsgevarin um frádrátt av lønini fyrí vørur, ið eru keyptar í vikuni. Í teim viðtökum reglum stendur, at eftir samtykt millum tann einstaka arbeiðara og arbeiðsgevara kann inntil 50 % av lønini frádragast fyri skuld (keyptar vørur og gamla skuld).

Viðvíkjandi harra Mitens uppskoti, at hvor arbeiðari skuldi geva kantórinum skrivliga fullmakt, vilja vit bert siga, at ar-

beiðararnir vóru greiðir yvir hvar hetta uppskot miðaði. Erfaringarnar viðvíkjandi, hvussu tað hevði gíngist hvørjum einstakum arbeiðara, tá ið hann einsamallur fyrí hvørja viku, skuldi avgera at krevja sín rætt, lataði ikki fyrí hesum uppskoti.

Harra Mitens heldur okkum vera gígur av langt. Hvussu skuldu vit tá gíngið fyrí at gíngið passaliga langt? Táð vit einki annað kravdu enn at fáa okkara arbeiðsløn — tað vita vit harra Mitens ger — kundu vit væl ikki ganga styrti. Hilt passaliga mátti so verið at gíngið aftureftir hali, altsó út í verri kor, t. d. lónminkun, longri arbeiðstíð. Vit hava ikki høyrð sørt molum um at hetta má gerast, fyrí at fiskivinnan og onnur virki kunna heta seg. Okkum rennur eisini í huga, hvussu sjálvur harra Mitens á valfundum hefur borið okkur arbeiðarum fyrí, at tað eru arbeiðaranna arbeiðslønir sum forða fyrí, at fiskimaðurin kann fáa betri pris fyrí fiskin. Hvussu galið hetta er, hava vit prógvað við tølum her í blaðnum, tølum sum harra Mitens hefur tagt til.

Vit eru samdr í, at tað, ið tað mest ræður um, er at fáa arbeiði, men arbeiði ið kann foda arbeiðarin og halda honum uppi sum einum fríum og frælsum manni.

Vit siga til harra Mitens og aðrar ið knæseta, at tað skal vera hitt »privata«, ið skal stílla fyrí arbeiðinum: gevið okkum arbeiði og lón, ið kann foda okkum og halda heiminum uppi óttaleyst av auksjónarhammarinum — og vit vilja arbeiða við lív og sál, og tryggja vilja vit tá ímóti stríði, verkfalli og óðrum. Men at koma burtur úr vesaldómsins kúgandi korum vilja vit stríðast so leingi vit eru mentir. Henda rættlin halda vit fast um og hann kann eingin, hvorki Mitens ella nakar við góðum taka frá okkum.

Sjón Arbeiðsmannafelags „Fylking“.

Tølini — og „Dimmalætting“.

»Dimmalætting« letist at vera »indignerad« yvir, at fiskimaður Ole Poulsen lýsir frá, at tey mikið umrøddu tøl eru komin til hansara gjøgnum »F. F.«s formannin frá bókhaldara Jacob Olsen sala. Hon heldur tað hvorki vera mansligt ella vakurt »saalede« at kaste skylden paa en død Mand, der ikke kan forsvare sig. Men uggar hon seg við, at »det sidste Ord er formentlig endnu ikke sagt i denne Sags«. Nei, tað er tað óivað ikki.

Ole Poulsen er nú burturstaddur og kann tess vegna ikki taka til orða. Vit skulu tí loyva okkum at siga, at Ole Poulsen ikki ynskir at seta skyldina á hvorki formann »F. F.«s ella á Jacob Olsen sala. Hann sigur jú greitt, hví hann nú tók til orða og lýsti frá, hvaðani og hvussu tølini eru framkomin.

Hann ætlaði at biða, til hann sjálvur kundi prógva tølini, men fiskimenninir, ið tapt høvdu, vóru úti og fiskaðu, og sjálvur var hann við at leggja út í

havið — og ræður tað fyrí nakran, at eingin veit á kvøldi at siga, hvar hann á morgni skal gista, so er tað fyrí fiskimannin úti á tí koldu báru. Og er tað nakað at siga til, at hann í sliikum fori sigur sum er, **sannleikan, aðrenn hann siglir?**

Ole Poulsen varð jú eisini kravdur at prógva tølini, ja hann varð heindeiðs av »Dimmalætting«, ella greinum í henni, millum onnur illgrunaður at hava logið ella tikið tølini úr leysari luft. Og tá ið hann nú í hesum viðurskiftum ærliga sigur sannleikan — sum hann háðandi er strongdur eftir — og letur skilja, at hann ætla at koma til botns viðvíkjandi trættum til millum reiðarafelagið og seg sjálvan, halda vil, at órðini »hverken smukt eller mandigt« fara at venda sær aftur á »Dimmalætting« stóðu yvir fyrí fiskimanni Ole Poulsen kontra reiðarafelagið. Hetta so mikið mikra sum tað má vera »Dimmalætting« kunnugt, at tað, aðrenn J. Olsen var deyður, ymsa staðni á fundum av øðrum enn Ole Poulsen var vist til J. Olsen viðvíkjandi tapstølum. Jacob Olsen sáli hefur valla givið skeiv tøl upp. Hvi skuldi hann tað? Og hvi skal tað tá »himlast« upp um at leggja skyld á hann uttan so er, at tað ræður um fram fyrí alt at teppa fiskimannin og verja reiðarafelagið? Tað mátti heldur verið ein heiður at givið Jacob Olsen sala at sýna, at hann hefur tikið lut í harninum yvir hvørji kor, fiskimaðurin má freista í Føroyum.

Til Fisker-Kammeraterne, som kommer hjem.

Í Anledning af den sidste Tids Skrivelser om Ole Poulsens Tal over de Tab, Fiskerne har lidt under de forskellige Fallitbo, tillader jeg meg at henvende mig til de hjemkomende Fiskere med følgende Henstilling:

Vor Kammerat Ole Poulsen er for disse Tal blevet kaldt for en Løgner af Rederne. En Behandlingsmaade som maa betegnes for mindre nobel, særlig da d'Herrer vidste, at Hr. Ole Poulsen paa daværende Tidspunkt ikke kunde have Lejlighed til at fremskaffe konkrete Beviser, idet de fleste af de respektive Fiskere var taget afsted til Island, og Hjemmelsmanden til Tallene desværre var afgaaet ved Døden. Det er jo ingen Kunst at svine en Mand til ved at sætte Løgnerstemplet paa ham, naar man i Førvæjen ved, at han i Øjeblikket maa staa vaabenløs. Men vi forstaaer ham, at en Mand som Ole Poulsen er farlig for Rederne, skønt hans Forbrydelse kun bestaar i at kritisere et falleret System. D'Herrer burde ikke have noget imod, at Ole Poulsen vil forberede sine Kammeraters Kaar. Men desværre synes dette ikke at være Tilfælde. D'Herrers slet dulgte Begærlighed efter at gribe Lejligheden til at stemple Hr. Poulsen som en Løgner for Offentligheden regnende sikkert med, at den arbejdende Befolkning Tillid til ham dermed skulde svigte, viser dette i den

Grad tydeligt, at Kommentarer er overflødige. Men jeg tør sige, at det turde være, at d'Herrer kommer mindre heldigt fra deres Beskyldninger.

Jeg tillader mig at opfordre alle de Fiskere, som har lidt Tab i Fallitboene, om at gøre deres Pligt som Kammerater og opgive Størrelsen af de lidt Tab for deres eget Vedkomme. Indgiv Tabssummen til ansvarshavende for »Ur Suduroy« i nærværende Blad. Husk, Kammerater, at det er vor Pligt at staa last og bast sammen med enhver Arbejderkammerat, der vover Pelsen for vor Skyld. Vi ved, at Ole Poulsen har handlet i god Tro. Han har ogsaa haft Grund til ikke at tvivle paa Paalideligheden af Tallenes Kilde.

Gør nu hver i sær sin Pligt, opgiv dine Tab med personligt Ansvar for Rigtigheden af det, der opgives. Dit Navn behøves ikke for den Sags Skyld at offentliggøres i Aviserne, med mindre din Opgivelse paastaas ikke at være rigtig.

Fisker, du som Ole Poulsen djævt og aabent har talt for, vis dig som en god Kammerat og Færing, om hvem der siger: »trøfastur allid í virki...«

Med Tak for Optagelsen.

O. M. Schultz.

„Maritaine“ „havarerað“.

Manningin á »Maritaine«, ið er herir Sandoyggjamen uttan tveir, mátti, vegna tann ringa skaða, skipið hevði fingið, fara heim.

Vit hittu teir á máli um óhappið, og greiða teir soleiðs frá sjálvum skaðatilburðinum: Vit lógu undir Íslandi. Veðrið var ringt. Sjógvurin óforur. Knappliga, aðrenn nakar veit av, er ein sjógvur yvir okkum, tekur fokkuna, fer aftur eftir dekkinum, brýtur bunnin og sorlar stýltimar av og á aftureftir — tekur teir tveir bátarnar við sær og brestur á stýrhúsið, sorlar forsiðuna, knasar teir sjev av átta rútum, bendir róðrið afturav og tekur kumpassina. Hróðin í læstokkur upp, og rútar, oljuklæðir, ið hingu inni, og annað leyst reinskast út gjøgnum dynnar.

Tveir menn vóru staddir í stýrhúsinum, og var tað sum teir sögdu eitt Guds undir, at teir ikki skadust uppá eitt há. Havið er ein harður harri — hesir menn hava mist sína háltu Sudurlandsfortjenastu.

I ædle Rygtesmede og Nysgerige!

Paa given Foranledning bekendtgøres herved, at visse Rygtesmede, Skumlere og nysgerige Personer — som synes at interessere sig meget stærkt for mit Privatliv — hver Mandag og Lørdag mellem Kl. 18 og 19 hos undertegnede kan faa konstateret, at min Kone virkelig er min Kone ifølge Vielsesattest m. m.

Med Tak for Optagelsen.

O. M. Schultz, Frødebo.

Simon Jens Joensen.

Simon Jens Joensen, vrakarakontrollorur í Klakksvík, er deyður. Soleiðs siga lýsingar í blaðnum.

Á veljarafundi í Klakksvík í desember 1932 helt hann eina stutta røðu, hvári hann millum annað segði hesi orð:

»Sum tit vita, eri eg stíllari hjá harra Danbjørg...«

Óll vit, sum her hava verið á fundi í kvøld, mega ássanna, at tað, ið hr. Danbjørg hefur ført fram, er tað, ið best hóskar fyrí arbeiðsfólk og fiskimenn. Eg vil tí mæla fólk til at mæta fjølment á valinum hin 12. í hesum mánað og stemma á harra Danbjørg.

Hetta var bæði fyrsta og seinasta ferð, ið eg var lagaður at vera saman við hesum partamanni okkara.

Hann var eitt reystmenni í allar mátar, og minst av øllum kundi eg vænta, at eg aldri skuldi siggja hann aftur.

Av orðum hansara, sum oman fyrí eru nevnd, skilja vit, at tað sum honum lá fremst í huga, var tað, sum kundi gagna okkara arbeiðsfólki og fiskimennum. Hann var javnaðarmaður við lív og sál — ein av teim, sum vit kundu líta á.

Vit javnaðarfólk senda vinarlígar heilsur til teirra, ið eftirlita, og vit minnst við sorg okkara partamann, sum deyður er.

Friður yvir minni hans.

J. H. Danbjørg.

Samtala við ein norskan sjómann á linubátinum „Útvær“ frá Aalesund.

Fyri nokrum dogum vóru tveir norskir linubátar inni á Tvøroyri. Teir vóru á heinaveg til Noregs frá Sudurlandinum.

Vit hittu nakra á »Útvær« og bóðu hann greiða okkum frá ferðini og ymsum viðurskiftum norskarí sjóvinnum viðvíkjandi.

Halda tit lykkum hava veitt velt og hvønn reiðskap hava tit nýtt? spyrja vit.

Níti tons hava vit innanbórð. Vit eru reiðiliga væl noyddir við veiðuna — vit hava jú ikki verið longri enn 6 vikur burturi. — Hevur tað yvirhøvar borið væl til hjá linubátum í ár á Sudurlandinum? Fyri snorinum hefur verið líti fiskur.

Jú! Vit kunna ikki siga annað. Norskir, íslendskir og aðrir linubátar hava allir veitt væl.

Hvussu nógv halda tit, at fiskimaðurin fer í peningi av hesum fiski.

Einar 6—700 kr. hvor. — Fara tit av stað aftur ella hvat er ætlan tykkara fiskiskapinum viðvíkjandi fyrí restina av árinum.

Vit ætla at gera ein túr við linuni afturat. So fara vit til sildaveiðu við Ísland. Afturkominn av sildaveiðuni við Ísland, byrja vit sildaveiðuna við Noregs strendur.

Tykkara fríttíð verður so stalt ikki long?

Nei. Vit hava bert frí nakrar dagar líka undan jólum.

Hvat rokna tit fyrí eina meðal ársvinnu hjá norskim fiskimanni?

Um 3000 kr. brutto. Herav gongur kostur, 40—45 kr. um mánaðin.

Sum hesin norski fiskimaður sigur, er munur á ársvinnuni hjá tí norska fiskimanninum og tí føroyska.

Nær fara vit at orka at taka okkum fram á javnt við danskar og norskar fiskimenn í fortjenastu?

6—700 í 7 mánaðir, og arbeiðsloysi í teir 5 mánaðirnar eru horð kor.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyrí Suduroyar-síðuna: P. M. DAM